

Rewolucja!

Wydarzenia rocznicowe rozpoczną się 8 VI od pikniku rodzinnego w parku im. Mickiewicza na Julianowie. W dniach 12-15 VI zaplanowano sesję naukową „Rewolucja 1905 roku: historia i pamięć”, współorganizowaną przez Uniwersytet Łódzki (w Instytucie Historii przy ul. Kamińskiego). Wydarzenie wzbogacą projekcje filmów dokumentalnych z Wytwórni Filmów Oświatowych. 14 VI odbędzie się marsz-manifestacja pod hasłem „Rewolucja”, przygotowany przez Teatr Chorea, Grupę Rekonstrukcji Historycznej „Ziemia Obiecana” i Gościniec Łódzki. Marsz ruszy sprzed sklepu Magda u zbiegu ulic Piotrkowskiej i Jaracza, a zakończy się pod Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi – dawnym więzieniem carskim. Na uczestników obchodów czekają także koncerty, m.in. zespołu Hańba!, który wykonuje utwory do tekstów rewolucyjnych i robotniczych z tamtych lat. Będą ponadto spotkania ze znakomitymi gośćmi, jak Agnieszka Holland (26 VI), oraz spacer i wydarzenia sportowe. Szczególną atrakcją będzie premiera słuchowiska „Zamach” w reżyserii Mikołaja Szczęsnego (14 VI) – fabuła opiera się na wydarzeniach związanych z zabójstwem Juliusza Kunitzera, właściciela Widzewskiej Manufaktury, dokonany przez bojowców Polskiej Partii Socjalistycznej w 1905 roku. Muzeum Tradycji Niepodległościowych przygotowało też na 21 IX miejską grę poświęconą rewolucji.

Program wydarzeń

FESTIWAL REWOLUCJA - PIKNIK RODZINNY

8.06.2025

Park im. Adama Mickiewicza - Julianów, muszla koncertowa

Godziny 12.00 - 18.00

Historyczny piknik rodzinny, którego głównym motywem będzie historia Łodzi przełomu XIX i XX wieku. Poprzez koncerty, warsztaty dla dzieci i rodzin oraz inne formy aktywności chcemy zwrócić uwagę na bogactwo dziedzictwa historycznego miasta oraz jego wyjątkowość w narodowych dziejach, a także ugruntować lokalną tożsamość. Przewidziano wiele atrakcji

W programie wydarzenia nie zabraknie atrakcji dla małych i dużych. Już na początku, tuż po oficjalnym otwarciu, scenę przejmie Chór Dziecięcy Miasta Łodzi, a następnie uczestnicy będą mogli podziwiać pokazy tańca w wykonaniu Zespołu Tańca Ludowego „Harnam” im. Jadwigi Hryniewieckiej. Na scenie pojawi się również zespół Łupanina z koncertem piosenek robotniczych, a entuzjastów tańca z pewnością porwie warsztat tańców miejskich prowadzony przez Samuela Szatkowskiego z „Gościńca Łódzkiego” oraz finałowa potańcówka robotnicza w wykonaniu Kapeli Bartosza Pulińskiego i Kapeli Stanisława Królaka.

Na terenie pikniku czekać będzie także wiele stoisk historycznych i edukacyjnych. Grupa rekonstrukcji historycznej „Ziemia Obiecana” zabierze uczestników z filiżanką herbaty z samowara w podróż do czasów przemysłowej Łodzi. O interesujących aspektach lokalnej historii opowiedzą przedstawiciele Instytutu Pamięi Narodowej Oddział w Łodzi, Centrum Inicjatyw na Rzecz Rozwoju REGIO oraz Biura Aktywności Miejskiej Urzędu Miasta Łodzi, Miejskiej Strefy Kultury oraz jednej z najnowszych łódzkich placówek muzealnych, czyli „Bibuły” – Tajnej Drukarni Józefa i Marii Piłsudskich. Stoisko organizatora pikniku, czyli Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi z pewnością również zainteresuje młodszych i starszych – przygotowano warsztaty muzealne, wybijanie nieśmiertelników oraz grę stanowiskową „Miasto Rewolucji”, która będzie dostępna w godzinach 14-16:30.

W strefie tematycznej będzie można także poznać tajniki pracy służb mundurowych – Policji, Straży

Pożarnej, Straży Miejskiej oraz Straży Granicznej. Młodszy uczestnicy znajdą wspianą zabawę wśród dmuchańców, a miłośnicy przyrody odkryją uroki regionu dzięki stoisku Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego.

Nie zabraknie też strefy prawa, gdzie eksperci ze Stowarzyszenia Sędziów Polskich Iustitia, Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi i Okręgowej Rady Adwokackiej przybliżą uczestnikom zasady funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Po aktywnościach na uczestników będzie czekać strefa gastronomiczna.

FESTIWAL REWOLUCJA

12-15.06.2025

SESJA NAUKOWA: Rewolucja 1905 roku: historia i pamięć

12 CZERWCA 2025, WYDZIAŁ FILOZOFICZNO - HISTORYCZNY UNIwersYTETU

ŁÓDZKIEGO, INSTYTUT HISTORII,

UL. HM. ALEKSANDRA KAMIŃSKIEGO 27a

SALA RADY WYDZIAŁU, I piętro

9.00-9.30 Uroczyste otwarcie konferencji

9.30-11.30 Sesja plenarna: Rewolucja 1905 w historiografii i pamięci zbiorowej

9.30-9.50 Piotr Tadeusz Kwiatkowski (Uniwersytet SWPS) - Rewolucja 1905 roku w polskiej pamięci zbiorowej

9.50-10.10 Agnieszka Janiak-Jasińska (Uniwersytet Warszawski) - Kultura masowa i polityka

historyczna. Rewolucja 1905 r. w polskim filmie fabularnym dwudziestolecia międzywojennego

10.10-10.30 Rafał Stobiecki (Uniwersytet Łódzki) - Obraz Rewolucji 1905 -1907 w emigracyjnych syntezach dziejów Polski

10.30-10.50 Grzegorz Zackiewicz (Uniwersytet w Białymstoku) - Rewolucja 1905 roku w polskich podręcznikach historii dla szkół ponadpodstawowych z lat 1990-2024

10.50-11.20 Dyskusja

11.20-11.30 Przerwa kawowa

11.30-13.30 Sesja 1: Rewolucja 1905 z perspektywy grup społecznych

11.30-11.50 Michał Rauszer (Uniwersytet Warszawski) - Naród, chłopcy i antykolonialna rebelia 1905 roku na ziemiach polskich

11.50-12.10 Aneta Bołdyrew (Uniwersytet Łódzki) - Młodzież w życiu politycznym i społecznym w dobie rewolucji 1905 roku. Doświadczenia partycypacji i wzorce aktywizmu w świetle materiałów komemoracyjnych autobiograficznych

12.10-12.30 Aleksandra Jakubczak-Gabay (Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Instytut Historii im. T. Manteuffla PAN) - Zmyśliśmy z siebie wstyd - warszawscy robotnicy w walce z prostytutką w czasie rewolucji 1905 roku

12.30-12.50 Marta Sikorska (Uniwersytet Łódzki) - Kobiety i rewolucja 1905 r. w miastach Królestwa Polskiego

12.50-13.20 Dyskusja

13.20-14.00 Przerwa obiadowa

14.00-15.30 Sesja 2: W kręgu ideologii i polityki, cz. I

14.00-14.20 Piotr Kuligowski (Instytut Historii im. T. Manteuffla PAN) - Czy Wielka Emigracja przewidziała rewolucję proletariacką?

14.20-14.40 Aleksander Łaniewski (Instytut Historii im. T. Manteuffla PAN) - Czy rewolucja była kobietą? 1905 rok i losy "polskich" anarchistek

14.40-15.00 Tadeusz Stegner (Uniwersytet Gdański) - Na pograniczu dwóch obyczajów politycznych.

Liberałowie Królestwa Polskiego wobec rewolucji 1905-1907

15.00-15.30 Dyskusja

15.30-17.00 Sesja 2: W kręgu ideologii i polityki, cz. II

15.30-15.50 Stanisław Wiech (Uniwersytet Jana Kochanowskiego) - Rosyjski odbiór zgłaszanych w 1905 r. projektów przyznania Królestwu Polskiemu autonomii

15.50-16.10 Przemysław Piotr Damski (Uniwersytet Łódzki) - Emocje wokół Rewolucji 1905 r. w amerykańskiej prasie

16.10-16.30 Piotr Szlanta (Stacja Naukowa PAN w Wiedniu/Uniwersytet Warszawski) - Rewolucja 1905 r. w Łodzi w świetle niemieckich i austro- węgierskich raportów dyplomatycznych

16.30-17.00 Dyskusja

17.00-17.10 Przerwa kawowa)

17.10-19.00 Sesja 3: Przestrzenie rewolucji

17.10-17.30 Artur Markowski (Uniwersytet Warszawski) - Ofiary rewolucji. Fotografia pogromowa i kształtowanie wizji żydowskiego wkładu w wydarzenia 1905 r.

17.30-17.50 Arkadiusz Rybak (Muzeum Szttygarka w Dąbrowie Górniczej) - Stanisław Hempel między Zagłębiem Dąbrowskim i Łodzią

17.50-18.10 Antoni Porayski-Pomsta (University of Cambridge) Rewolucja 1905-go roku a imaginaria przestrzenne w Królestwie Polskim

18.10-18.30 Makary Górzyński (Uniwersytet Kaliski) - Nieoczywiste skutki Rewolucji 1905: irredenta a administrowanie rozwojem miast w Królestwie Polskim w początkach XX wieku

18.30-19.00 Dyskusja

19.00 Zamknięcie konferencji

13 czerwca (piątek), ul. Gdańska 13

Godzina 12:00-13:00

Uroczystości rocznicowe na Wzgórzu Niepodległości na Zdrowiu.

Godzina 14:00-15:00

Zakończenie Wieloboju historycznego Instytutu Pamięci Narodowej. Oddział w Łodzi.

Godzina 15:00-16:00

Premiera „Kroniki Miasta Łodzi”.

Godzina 16:00-19:00

Czynna przestrzeń warsztatowa dla dzieci (Edukacja, sala 39).

Prowadzenie: Wioletta Bernat i opiekunka ekspozycji.

Godzina 17:00-18:30

Otwarcie Festiwalu. Powitanie gości przez Dyrektora.

Inauguracyjny panel: „Czym była Rewolucja 1905? - spotkanie wokół książki prof. Tomasza Nałęcza”.

Paneliści: prof. Tomasz Nałęcz, prof. Kamil Śmiechowski, prof. Marta Sikorska.

Prowadzący: dr Sebastian Adamkiewicz (MTN)

Godzina 18:30-19:00

Przerwa techniczna

Godzina 19:00-20:30

Koncert Zespołu Hańba!

Godzina 20:30-21:45

Rewolucja po filmowemu: Projekcja filmów Wytwórni Filmów Oświatowych o Rewolucji 1905 r.

Zapowiedź i wprowadzenie: Anna Michalska (Muzeum Kinematografii).

W programie m. in.

Próba (1977)

Reżyseria: Wasilewski Władysław

Film dokumentalny zrealizowany na planie fabularnego filmu „Czerwone ciernie” w reżyserii

Juliana Dziedziny. Ukazuje sposób, w jaki twórca filmowy czyni próby rekonstrukcji przebiegu wydarzeń związanych z rewolucją 1905 roku w Łodzi. Reżyser „Czerwonych cierni” usiłuje pogodzić świadectwa dokumentów i relacje naocznych świadków z własną autorską wizją zdarzeń. Interesująca jest próba odtworzenia fragmentów rewolucyjnych wypadków czyniona przez naocznego świadka owych dni - wtedy chłopca dziś starca, którego wiarygodność relacji staje pod znakiem zapytania. Film wywołuje refleksje na temat tzw. prawdy historycznej.

Ballada o Łodzi (1957)

Reżyseria: Kokesz Stanisław

Film o „niekochanym dziecku Polski”, ukazuje robotnicze dzielnice miasta Łodzi, bez wody, stare fabryki i ulice miejskie z czasów rewolucji 1905 r.

14 czerwca (sobota), ul. Gdańska 13

Godzina 10:30-12:00

Panel: „Rewolucja jest kobietą! – kobiecy bunt i rewolta”

Panelistki: Marta Madejska, dr Natalia Jarska, dr Sylwia Wielichowska

Prowadząca: Karolina Lewicka (Tok FM)

Godzina 12:00-12:30

Przerwa

Godzina 12:30-14:00

Panel: „Opowiem ci o buncie – rewolucja w tekstach popkultury”

Paneliści: Tomasz Man („Włóknarki”), Marcin Andrzejewski („Tramwaj Tanfaniego”)

Prowadząca: dr Katarzyna Czekaj-Kotynia (MTN)

Godzina 14:00-14:30

Przerwa lunchowa

Godzina 14:30-16:00

Panel: „Rewolucja (nie)zapomniana – czy mamy kłopot z Rewolucją 1905?”

Paneliści: dr Michał Przeperski (Muzeum Historii Polski), minister Michał Syska Urząd ds. Kombatantów i Represjonowanych, Kasia Gauza (Krytyka Polityczna)

Prowadzący: dr Sebastian Adamkiewicz

Godzina 16:00-17:00

Przerwa obiadowa

Godzina 17:00-18:30

Marsz REWOLUCJA Teatr Chorea, GRH „Ziemia Obiecana”, Gościniec Łódzki

Start: Magda, róg Piotrkowska / Jaracza

Meta: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

Godzina 19:00-20:30

Premiera słuchowiska „Zamach” oraz rozmowa z twórcami

Uczestnicy: Mikołaj Szczęsny (reżyser), dr Sebastian Adamkiewicz (współautor scenariusza)

Godzina 20:30-22:00

Rewolucja po filmowemu: projekcja filmu „Czerwone ciernie” (reż. Julian Dziedzina)

Zapowiedź i wprowadzenie: Anna Michalska (Muzeum Kinematografii)

Reżyseria: Julian Dziedzina. Scenariusz: Stanisław Grochowiak, Julian Dziedzina. Zdjęcia: Maciej Kijowski. Scenografia: Bolesław Kamykowski. Kostiumy: Danuta Kowner-Hałatek, Hanna Kamecka.

Muzyka: Andrzej Korzyński. Dźwięk: Leonard Księżak. Montaż: Jerzy Pękalski. Charakteryzacja:

Irena Kosecka, Aurelia Łopatowska, Ewa Wende. Produkcja: Zespół Filmowy Iluzjon Aktorzy: Jan

Nowicki, Emilia Krakowska, Barbara Wrzesińska, Stanisław Jaśkiewicz, Władimir Iwaszow,

Mieczysław Hryniewicz

Rok produkcji: 1976. Premiera: 20 stycznia 1977

Łódź, pierwsze lata XX wieku. Stefan Wojnicz (Jan Nowicki), szlachcic z urodzenia, socjalista z

wyboru, wraca z więzienia do Łodzi. Staje się wyrzutkiem rodziny i swojej sfery. Zaczyna działać w konspiracji i staje po stronie proletariatusy walczących przeciwko wyzyskowi fabrykantów i carskiemu uciskowi. Zaczynają wybuchać strajki, krwawo tłumione przez carskie władze. Mimo porażki robotników Stefan nie zaprzestaje walki.

15 czerwca (niedziela), ul. Gdańska 13

Godzina 11:00–12:30

Panel: „Czy Polacy ciężko pracują? Debata o pracy”

Paneliści: Bartosz Józefiak („Wszyscy tak jeżdżą”), dr Zofia Smełka-Leszczyńska („Cześć pracy: o kulturze zap**dolu”), Dorota Peretiatkowicz i Kasia Krzywicka-Zdunek (Socjolożki.pl)

Prowadzący: prof. Wojciech Woźniak (Uniwersytet Łódzki)

Równolegle:

Warsztaty rodzinne „Gra muzealna w przestrzeni wystawy stałej”

Prowadząca: Kamila Lutek-Urbaniak

Godzina 12:30–13:00

Przerwa

Godzina 13:00–14:30

Panel: „Rewolucja w »żydowskim raju« – Żydzi na przełomie XIX i XX wieku”

Paneliści: Konstanty Gebert, Anna Łagodzińska-Pietras (Bibuła), Michał Trębacz (ŻIH)

Prowadząca: dr Izabela Terela (MTN)

Godzina 14:30–15:00

Przerwa

Godzina 15:00–16:30

Panel: „Świat bez buntu? Rewolucja dziś”

Uczestnicy: Tomasz Stawiszyński (TOK FM, podcast Skądinąd), Marcin Giełzak (DLR), Dominika Lichańska (Inicjatywa Pracownicza)

Prowadzący: dr Sebastian Adamkiewicz (MTN)

Godzina 16:30–17:00

Przerwa

Godzina 17:00–18:30

Rewolucja po filmowemu: spotkanie z Jerzym Domaradzkim, II reżyserem filmu „Ziemia obiecana” prowadzi Anna Michalska Muzeum Kinematografii oraz projekcja filmu

Reżyseria i scenariusz: Andrzej Wajda. Zdjęcia: Witold Sobociński, Edward Kłosiński, Wacław Dybowski. Scenografia: Tadeusz Kosarewicz. Kostiumy: Barbara Ptak. Muzyka: Wojciech Kilar.

Dźwięk: Krzysztof Wodziński, Leszek Wronko. Montaż: Halina Prugar, Zofia Dwornik.

Charakteryzacja: Halina Ber. Produkcja: Zespół Filmowy X

Aktorzy: Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak, Andrzej Seweryn, Kalina Jędrusik, Anna Nehrebecka, Bożena Dykiel

Rok produkcji: 1974. Premiera: 21 lutego 1975

Napisana przez Władysława Reymonta powieść o przyjaźni Polaka, Żyda i Niemca w XIX-wiecznej stolicy przemysłu, świecie wielkiego bogactwa i niewyobrażalnej nędzy, stała się kanwą do realizacji filmu uznawanego za jeden z najważniejszych w historii polskiej kinematografii.

26.06 czwartek

Godzina 19:00

Rewolucja po filmowemu: spotkanie z Agnieszką Holland, reżyserką prowadzi Anna Michalska Muzeum Kinematografii oraz projekcja filmu Gorączka

Reżyseria: Agnieszka Holland. Scenariusz: Krzysztof Teodor Toeplitz. Zdjęcia: Jacek Petrycki.

Scenografia: Andrzej Przedworski. Kostiumy: Gabriela Star-Tyszkiewicz. Muzyka: Jan Kanty

Pawluśkiewicz. Dźwięk: Marek Wronko. Montaż: Halina Nawrocka. Charakteryzacja: Mirosław Jakubowski, Mieczysław Pośmiejchowicz. Produkcja: Zespół Filmowy X
Aktorzy: Barbara Grabowska, Adam Ferency, Bogusław Linda, Olgierd Łukaszewicz, Tomasz Międzik

Rok produkcji: 1980. Premiera: 4 września 1981

Ziemie zaboru rosyjskiego, lata 1904–1907. Członkowie Organizacji Bojowej Polskiej Partii Socjalistycznej uczestniczą w rewolucji robotniczej krwawo stłumionej przez carski rząd. Ich losy poznajemy, śledząc historię bomby skonstruowanej, by przeprowadzić zamach na człowieka odpowiedzialnego za terror na ziemiach polskich. Rewolucjoniści marzą o zabiciu gubernatora, a może nawet cara. Wśród bojowników jest konspirator Leon (Olgierd Łukaszewicz), uwolniony przez towarzyszy z transportu do Cytadeli Warszawskiej, zakochana w nim Kama (Barbara Grabowska), zafascynowany ruchem robotniczym Wojtek (Adam Ferency), który w mieście szuka kontaktu z PPS-em, a także przestępca i anarchista Gryziak (Bogusław Linda).

GRA MIEJSKA REWOLUCJA - ŁÓDZCY BOHATEROWIE

21.09. start godz. 11.00 ul. Gdańska 13, MTN

Wydarzenie gry miejskiej w 2025 r. wpisywać będzie się w obchody Roku Rewolucji 1905 r., w których Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi bierze aktywny udział. Już po raz piąty pracownicy Oddziału Martyrologii Radogoszcz chcą zaproponować łodzianom wyprawę na ulice Łodzi w poszukiwaniu historii miasta. Tegoroczna edycja gry miejskiej poświęcona zostanie wydarzeniom z 1905 r. i przypomni historię Łodzi jako miasta rewolucji. Tak, jak w poprzednich latach, fabuła gry i zadania przygotowane dla uczestników będą odnosić się do realiów życia codziennego tego okresu. Opowiemy uczestnikom o powodach, które popchnęły łódzkich robotników do podjęcia decyzji o strajkach i manifestacjach wymierzonych przeciwko carskiej władzy. Łodzianie będą mieli okazję nie tylko poznać dramatyczny przebieg wydarzeń, ale i odwiedzić miejsca z nimi związane.

IMPREZY TOWARZYSZĄCE

Wykłady i spotkania poświęcone rewolucji 1905

W trakcie Roku Rewolucji 1905, na terenie muzeum odbywać się będą prelekcje i wykłady poświęcone tym wydarzeniom, a także panele dyskusyjne, których celem będzie uwypuklenie ważnych aspektów pojęcia „rewolucja” oraz dotknięcie istoty buntu w relacjach międzyludzkich. Z gośćmi spotkań nagrany zostanie specjalny podcast, który udostępniowany zostanie na kanale Youtube Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

Łódź - miasto buntu (wykłady), Miejsce: ul. Gdańska 13, godz. 17:30

06.06 - Dwa powstania - powstanie listopadowe i styczniowe

19.09 - Bunt łódzki 1892 - pierwsze wystąpienie robotnicze

18.10 - Kiedy w Łodzi wybuchło powstanie - łódzkie wypadki czerwcowe 1905

14.11 - Rewolucja roku piątego, czyli łódzki Dziś Zachód

05.12 - Owoce rewolucji, czyli czym skończył się bunt 1905

Spacerem przez historię: sezon 2, godz. 12:00

01.06 - Zamachy, koszary i łódzki Plac Pigalle - spacer ulicą Legionów (dawną Konstantynowską)

06.07 - Spacerem po Kwelu - Park Źródliska i jego historia

03.08 - Tajemnice Parku na Zdrowiu

7.09 - Miasto buntu - rewolty, strajki i protesty w dziejach Łodzi